

ACC. N:R M. 13617:1-34.

Landskap: Skåne Upptecknare: Herman Nilsson, Hässleholm
Härad: V. Göinge Berättare: " "
Socken: Stoby m. fl. Berättarens yrke: f.d. järnskj. man
Uppteckningsår: 1954 Född år 1877 i Skärkinds förs., Ög.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jakt och djurfångst. s. 1-34. LUF 101.

Luf 101
1

Folklivs arkivet. Lund. Fäls och djurfänges. L. u. F. 101
 Varg. Har inte varit här senare i yngre bygderna än på 1850.
 En man från Håstveda socken i Skäresödsby, 1838, berättade
 att han som barn i sällskap med sin far en vinter på Lursejön
 på fiske, och såg 7 st. vargar gick över sjön nära stranden
 mot Lippasby by. Det var den enda gång han sett några
 vargar. En f.d. fängelsesläp som pensionerad född i Lofla
 i Farsstorps socken 1835, på 1850 tjänade han bonddräng i
 Mala. Hornsö socken. Då var socknarna upplösta
 till skallgång, och vid dörrhällen ett gränsmärke där
 tre församlingar stöta ^{vid} Stora Stora-Tombsö och Farsstorps
 församling stöter till där skulle drevkarlar och jägare träffa
 och för nämnde man omnämnade, att några vargar fanns inte
 då. Det var i näst symmetrisk röv. Rävorna hade
 ganska lätt att förtäsa sig. Blev dess antal stort, för man
 att de med förhärlig bostövade får och lammar, då dessa gick
 på bete i skogarna, utom de hörs som de funne för gott att
 bortaga vid gårdarna. Då man icke kom ut strådesfusen

på annas sätt föreställades strallgång. En gammal kvinna i Balingstön hon var född 1825 Johanna Petersen född Bondesson, som berättade att hon i sin barndom hemma i byn under snörika och kalla nätter ^{stämde} höra "uven" ljuta på Sjöbjär en hög furubacke utmed Balingstöns sjö "Vägen" berättades av de äldre "uven". Under äldre tider torde länsmannen eller befälsridaren ha varit sjöbesträven anordnare av strallgångar, men längre fram i tiden fann man befälsridaren själva taga hand om dessa saker.

Byns äldre män utsände bud bäst till samtliga hemmans ägare att med torpare, obrängar, och minderåriga pojkar möta på ett bestämt ställe. Inlägs det nödvändigt, samarbetade äldre männen i flera byar om deltagande i samma jakt. Vid ankomsten uppdrog man åt någon bland de närvarande om ena stricksiga skyttarna att bli ledare för styrket, ordningsmän för drevkarlarna tillsattes och befiel spriddes ut över det för drevet avsedda området. Under tiden kunde man skjuta flera råvar vid ett dylikt strall, utom ålskrattiga andra djur, som man utom undantag

färdle. Ett sätt som man i dessa trakter icke sällan pratetiserade
var att söka komma åt rävarnas ungar, då dessa voro små. Talmän-
het voro rävlösa belägna under ihåliga stenar o.d. Lyckades
man få ut de båda äldre rävarna och sedan gräva sig in till
ungarna och komma åt dessa, bar man dem levande i en korg
omkring i gårdarna. Hos varje bonde som dessa förevisades
erhölls traktering samt minst ett ägg, under som den flera.
Denna sed höll ut i senare tider. Och äldre tider utlystes
skallgång från församlingens kyrka präster upplästen bland
de andre hemgörelserna, och när rävsaxar voro utlagda, så skulle
ägarnas namn och nummer på gården, och det skogsstriftet,
och avstånd från närmaste ägares gränsmärken, och uppmärksam
att på bestämda tider se efter de utlagda rävsaxarna, så att ett fångat
djur ej fick sitta att plågas en längre tid, detta upplästes i försam-
lingens kyrkas predikstol.

3 Där var vid spårsmö en räv hade satt sig i säkerhet
i en skogs dunge, och jägaren försäkrat sig att rävem lög
på drag, skogen, då gick jägarerna till närmaste jägare

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

eller till folk som ville vara honom behjälplig vid rävförjakt. Så sade han när han träffade en jägare: Jag har ringat en säv i den eller den backen, stundom två som varit i sällskap, men hade de inte hund, så för det mesta försvann räven. Jag var med på en rävfäkt och där var hund med, och han hade drag på räven och det drog skogar ikring och i ett blev skallet tyst och det kom inte upp igen, då sade en av jägarne hunden har tappat spåret, jag gick åt det hållet där jag sist hört skallet, jag kom till ett gränsgräde dubbelstengärde, på 1868 lades dubbelstengärde utmed landvägar, och gränsgräden mellan ägorna utmed dottle gräde var en stor eke och en stor stenhall var in till eken, jag kulle över stenvägg, lade bössan på stengärdet för att få en säker fotfäste, och rätt som det var bräcktes en murken gren i eken, och jag kom upp i ett, och bland buskarna smatt räven undan, i eken hade räven tryckts i en gransklycka, räven hade kommit på stenen och upp i eken, nu har räven blivit utströlad och fått en vilopaus i eken, där hade hunden mist spåret

När räven skulle fångas i lyan hade jägarna god hjälp av de tagbente larcarna, som voss ettliga och efter sin storlek rävarnas fasa, en eller två larcas skriekades in i ett varset hål, rävarna kunde i sitt "hie" hava många både in och utgångar, och jägarna placerade sig vid hålen där de trodde att räven skulle komma, stundom fick larcarna utsläppa sååsa fejder med hundarna, så att när räven kom ut var han biten av hunden, och hunden hade bletsynen som han fått av räven, var där inte folk tillräckligt, eller de ej hade hund med sig, tog de och rökade ut räven. Lade torra embuskar i hålen, och tände eld på dem, de brinna bsa och utveckla en tjock rök och sprakta väldigt, är där räv i lyan så får han ut, men jägarna får vara påpassliga, för räven har gerna många gångar under en stor stenkluffa, jag och två barnsater hade hittat en rävlya under en stor flät hall jag hade fått fått 1/2 kg dynamit vi grävde i de hål som vi hittat, och med trästörar börade vi in dem i de hål vi hittat, så laddade vi upp en ladsbring tre gubbar, fästade inlagda i papper bandt dem vid trästörar

Som ladelning stack en halv m stubinträd i Ländaren, och förde in det i varje dynamit laddningen, Samtidigt satte vi eld på en varsen laddning, och förde in skotten i räven, och tog oss i säkerhet på ett avstånd från lyon, smällen kom och det riktigt lyfte på en del block och en fjock röke spirade ut här och var, massa småbuskar stes upp med rötter, men någon räv såg vi inte, men när vi gick hem såg vi en räv som var på väg dit, som vi sade vi var ute för snart räven var inte hemkommen.

Lodjur, har jag inte hört om talats, att här varit någon här på orten. Elg för en 40 år sedan var såsynliga här på orten, och de äldre, som voro födda på 1840 sade att någon älg i deras uppväxt var inte här i gömgestugorna. Jag har nogare förhört mig att i Nordlästra sockarna såsom de som gränsar till Småland, Länshöda och Glänsåsa, och nordväst Lohult - Tiseltofte och Villsjö stora skogar, men för ett tiotal år var här godt om älg, och då sköts en hel del under, då var där lovligt att skjuta älg i från den 1 september till de 15 i samma månad, och i början under elgjakt var det inte så besvärligt med skjut-

vapen de hade mynningsladdare, om än det dubbelbössa, så
det kunde ibland, att jägaren stradskjöt en älg, och fick taga hasa-
fanan, och till och med i nödfall taga reträtt upp i ett träd, var
jägaren ensam, kunde han få sitta där, och det var ej några blida
blickar, som de kastade på varandra, men nu går älgjakten
under jaktskadans skydd, men de kan ännu efter jaktidens
slut komma på en och annan älg, som ligger död "strade-
skjuten", det har varit en ensamstående styg, som tänkte
komma åt en älg för eget behov, och bara stater på älg skotten:
Stygen är ^{en} Ståls skogens djur, jag och två i mitt sällskap
mötte en Oktober dag en stor vacker älgdjur, vi kom cykelande
åt vägen från Lördala till Lommarp stygen stod på vägsanten
han stod en liten stund och såg på oss, sedan gick han över
över vägen och där var taggsädesstängsel, ett stant var han
över det och det blev ett sådant bråk, men han var snart ur
sikte.

7 Prädjur: Prädjursstammen har ökat, 1942 och innan också
då hade vi kalla vintrar och mycket snö. särskilt märkligt är

blev rådjursstammen decimerad, djupa snö har rådjur svårt för att komma undan för hundar, så att förlästa hundar får ej driva ^{lösa} skoppar, det har ju händt och här det än att hundar driver rådjur, och gör strada på stammen, samtliga smalbenta djur, små fitter som trampar lätt genom, till att tycka är det frost jaktid på dem! Under jakten drives de av hund.

Doutbjört och Hronbjört.

Varas det största godset Gönge det mästa av Gryts församling tillhör Varas gods, förr hade de det mästa av Knistinge, och en god del av Broby har tillhört nämnda gods, men Doutbjört eller Hronbjört hade de inte i senare tid, men i de stora skopparna var gods om vildt, jag och en morbror till mig gick igenom Varaskog som böjades vid Danesöds ägor, in i en skog benämnd "Fredsögen", där fick inte huggas något, jag får också säga det: Så det är en femtio år tillbaka i tiden, där var flera bokar som hade rullnatt ned. Och vildt i karr drag kom vi på flockar ^{av} hjudar, på någon plats som var en öppning där stannade några rådjur, närmare en bj

där ock en mark tillhör byn "Hammarby" där i skogarna spang
kassar på kross och stvärr, där var det endast gärlens jägare och
skogvaktare som bevakade jakten, men i utkanten togs nog
vidt, tjufstyttas har funnit i alla tider, på sådant stort område
kunde de nog påse på när de hade lite hemskap om var lagens
vaktare var.

Uttar: Uttarna häls sig i vatten drag i rinnande vatten vid å mynnings
där som vattnet ej tillfrös, så hade de sina boplatser in i å
vallarna, de smög sig på och sköt, även med hund till hjälp,
att spåse dem i sö, de hade även uttersavar de satte vid
deras boplatser vid vallarna, som lockbete satte de fisk i gillret,
de äro mycket sälsynte, de har torrlagt mark, deras fångställe
har blivit borta.

Grävling är också ett djur som är mindre omfattat
i nu varande tid, de djuren tycker jag skulle ännu kunna
finnas, i min hembyggs skogar särskilt i Anders Bondes
skog långt från bygd i ett otändigt stenskar stor bok-
skog, då all grävling var överskuggat, så snart om dagen

är sparsamt med dagen, där har grävtrarna en härlig tillvaro
skugga som dessa djuren är kommer de ej fram om dagen, de
har små strövtåg, att skaffa sig föda om nattetid då sändes ut
spējare för att orientera terrängen, de har riktiga tunnelgångar
i sitt gamla "hic". Och nu är där grävtrarna i detta gamla hic
så är det alltså möjligt att där finns ännu, för en sextio år
sedan var jag och en komrat, här och ville se något om dessa
innevånare, vi låg där tyvärr en söndags eftermiddag tills det
började att skymma, där var ju ej så ljus på dagen, men
mot kvällen tvisten stack där ut ett spetsigt huvud, och
om det fick vind av oss, men detta huvud var för nära vår
beräkning, så vi flyttade oss, så en tid gått kom där
långt bryne lite längre borta och en stund kom där ett gräv-
svin, det var mammor för sedan kom några småttingar
en tre eller fyra, för vi skulle ändra utsikt, och då vijs var
de väck, de visste var de hade komma, och jag tror säkert
att där är grävsvin än, för, för så länge sedan var där ej
någon fråga efter dem, men i min barndom

Så jag i varje hem där som bodde jägare, hängde grävskinn
på väggarna, men det blev ej någon fråga efter, djuren kunde
inte ätas det var endast skinnat, men de gjorde talade om att
istället nyttjades till medicinskt bruk, så det blev ej någon fråga
efter grävskinn, som fångsmedel hade de hund som drev in i
grytet, låga ben på denna hundras s. k. gräviga hundar, och de som
gingo på jakt efter grävtingar fick hava, bet i största straffen
för hem en jägare ut för en grävting, så bet han efter benet
till dess ^{det} brasmade, för grävtingen bet in till benet.

Hare

Den svenske fins ämm, för en trettio år tillbaka, från den
Tyske haren, kom in i landet, och har till och med deimerad
den svenske haren, vid jakt har man stövare som driver
efter haren sedan han fått upp den, vid spårsmå är det jägarens
intresse att komma tidigt ut då haren ligger och trycker i
en byske, då kan jägaren få upp haren, men också kan haren
medkomma men med hund ligger han upp spåret, s. k.
"skoet", då driver ^{han} haren till det första passet.

Hasen har sitt värn i det långa loppet, och sinna snedsprång in en tät buske för att vila sig, men många tumlar är hasens död.

Igelkott fångst: Jag har inte hört någon jakt på nämnda djur. Vi räknar dem som nyttådjur, djuren äro mycket skygga, men är en god råttjagare, och fångar ormar, och maskor såsom sniglar som vistas i jordgubbataland, dem är igelkottar mycket efter, han kommer fram på kvällarna efter att söta sin föda. Jag har fäsmintäck bring min trädgård, och i den häcken var igelkotten, Säng och buskarnas, alla matsester går in i häcken till igelkotten, och till fågelvärlden, såsom talbasten som håller sig här året rundt nu vid denna tiden får de rullen frukt, jämväl fåglarna av olika slag, fatgonar, för fatglitar man hänger i träden. I Maj månad har igelkott konan ungar, och ut i slutet på månaden så en tyst kväll när det är lugnt och stilla och husets folk gått till vila, kan en igelkott komma ut och orientera sig ej förgäves, för jag har satt ut en kopp mjölk, och det dröjer inte länge för än där kommer några småkryp, av en yngre generation, de har födgeni, så jag vill då inte fånga några igelkottar, eller "Diggsvin".

Isbjörden benämndes av byggnadsfolk för Siggsvins.

Iller: På senare år hade de tånjda iller, de hade dem till fångst efter vildkaniner. Vildkaniner blev på en del stora jordegendommar en bärskaplaga, de förstörde om vintern nyplanterade fruktträd, så där kaninarna hade sina många gångar kors och tvärs i bland träd och buskar, så satte de upp nät vid dessa hål till sina boningar i jorden, släppte de in iller, och de kom på fast på dessa skadedjur, så på en kort tid de få flera dussin kaninerna, men utrota dem är inte godt, förökningen är stor. Illern är också en god råttfångare, när "illern" är kommen till stor nytta som råttutrotare.

Rapphöns. För några tiotal år tillbaka var här i göingebygden mycket godt om rapphöns, i september och Oktober, var gode tillbräck i de ej unntagna potatislandet, varje jägare visade hur många kullar rapphöns, de hade all kurna skjuta.

13 Då hade jägarna sina rapphönskumlar, fågelkumlar, de står tyssat vid bytet, de driver tyssat, och sedan stormar de tyssat vid passer till jägaren kom fram. Och vid uppflygandet kunde

en klock skjut skjuta ett par rarykthön, vore de då två eller tre jägare i Sälstorp
kunde de snart skjuta några kullar i varje kull kunde i genomsnitt
var 7-8 i varje kull. Fasan var och är fågel med anor från de större
gårdarna för 40 år tillbaka fanns här inga fasaner de har kommit
på strövåg hit upp i göingebyggen, de håller sig med förkärlek
i småskogar såsom låta gran eller flareskogar, och så i närheten
av folkhem såsom småbrukare ställe nära skogstranten från de
komma upp i bland lamhönser, och till och ^{med} låta av och tillsammans
med trönsen. Det hände på ett småbrukarehemmet, att en fasan höna
Stanna hos tröns familjen, och lade ägg i en rede, och folket lät
henne reda sig själv, och där blev 7-8 fasanpyckingar, när de
voro stora åt de tillsammans med trönsen, Sedan en vacker dag
Så tog hönan alla pyckingarna med sig ut i skogen, men de
kom på besök en och annan gång, mannen var styv jägare
och jag undrade på om han kunde låta bli att skjuta en och
annan fasan; nej det ville jag inte, för det hade varit som skjut
mina egna tröns. Sade jägaren, de är inte rädda i tre vintrar
har jag haft fasaner, på lördagen in till Trädgården hade jag grönkål

Som jag alltid låter stå vintern över, och där kom oss en flock
på 8 st. gick i ^{snig} brett på grönbälständer, men kom där någon ut om
dörren, så gick de undan, men när där var fritt kom de igen. Och
när de åtit upp min grönbäl, så gick de framens på: maskullor
är jakttiden i Augusti, de skjuter alltid dem på flykt i skymmer-
gen, jägaren får vara säker till att skjuta, för de ^{är} kvicka i flykten.
Fågelskyttet, man använde sig av många olika sätt i Gönge vid
skjutning av skogsfågel. Ett av de mest omtyckta sätten var
att skjuta för buvan. Det var framförallt stsen före jul, som
man företog denna jakt, eller vid den tid då löven fallit av björkarna,
och den första snön kommit. Managen brukade säga, att sedan snön
gömt näringssåmmen i skogarna, levde ossen av de små björkbuskarna
som hängde ytterst på grenarna. Den buvan, som man använde sig av,
hade en stor likhet med en vanlig osse som möjligt. Den var för-
färdig av tyg, och hissedes sedan på en stång högt uppe i järnhöjd
med björkstopparna. Det fanns särskilda personer, spräddare,
eller fågelskyttar, som voro i allmänhet myckast bekanta i förärdiga-
det av dylika levdorner, till vilket man i allmänhet begagnade svart.

varmsal eller kätade. Främre röda lappar fästades på fågelns huvud, en över varst öga, som främre veta på det ställe där man föreställde sig armhålan. Det hela avslutades med en koppfärd och något nedhängande skjort, likaledes av svart tyg. Denna fästades under till med en vit lapp och hindrades med en bärinne att nedfalla. En del försäddigade även lederna på samma buren, medan andra lät slängen utgöra benen.

Där fanns även ledade dylika buren av trä, som försäddigats av någon byggesnickare, och sedan övermåttades med lämpliga färger, så att han något mindre hade utseendet av en orre. Alltså vore de uppstoppade fåglar, som en del begagnade. Dessa vore dock mera sällsynta, för att mögen förekommo de sällan medan de däremot icke förolä till sällsyntheterna bland s. k. ståndspersoner, som vor intresserade av fågeljakt.

De vore mindre hållbara, och man fick vore mycket försiktig vid resningen av dem i träden, emedan den minsta tillta skrapa mot grenarna kunde skadades dem ohjälpligt. De grövre buren av tyg eller trä vore däremot mycket hållbara, och kunde ofta användas under en hel mansålder. Vid skjutning av orre med buren hade man i första hand taga reda på det ställe där orrarna brukade ha

Sitt tillhåll. En eftermiddag närmast före den dag man ännuade börja
fabriken. Gick man till platsen och gjorde i ordning en liten koja av
ris och enbushar, vilka dock ej fingo vara sålars sammansatta än man
kunde se genom desamma små utan för mycket besvär ströka pipan
genom grenverket. Man måste även förlägga den så, att den icke alls
för mycket avstäck från den omgivande marken, utan tvärtem
hade en viss likhet med denna. Tidligt på morgonen därpå gick man
istad till platsen för att söka upp bulvanen. Detta måste antingen ske
före dagar eller också före gryningen av en sådan dag, som artade sig att
bli klar och kall. När marken övertäcks med snö så mycket bättre.
Bulvanen måste ses på en björkstam med vidhängande mårer
och helst icke högre än den var i jämförelse med topparna. Förgentlig
fick avsteka mot den vanliga omgivningen. Man hade vidare
att se efter så att huvudet av ossen var vänd mot vinden. Sedan
att all på detta sätt var ställt i ordning, hade man att överakta
ossarnas ankomst. Bäst lyckades man naturligtvis då man var
flera om denna jakt. Tre eller tre personer, boende på kojans
omfång lade nu plats i denna, medan de övriga ständes ut på besök.

marsch av de ställen, där man hade trämmelom om att ossarna brukade
på marschen. Man måste därvid göra ett så långt om svep, att man hade
dem fram för sig och drev dem mot bulvarnen, istället för ifrån dem.
Var lyckan god i detta hänseende flöga fåglarna ofröst till de träd,
där man såg bulvarnen upphängd och kunde där fällas av jägaren.
Man hade emellertid även vid jakten med bulvarnen en annan iakttagelse
att göra, som var nog så intressant och icke sällan även ledde ganska
givande, den nämligen, att om det fanns flera höjder i närheten, man
byggde en höjd jämväl på en annan sådan och där reste bulvarnen.
Det var gerna så, att om fåglar till följd av skotten blevo strömda
på det ena stället flöga de över till följd av skotten blevo strömda
på det andra stället flöga de över till andra för att där drabbes av
samma öde. Jakten blev därigenom mycket lönande. Men det
kunde icke sålunda att man helt på detta sätt utrotades de ossarnas
som där brukade upphålla sig. I allmänhet gick det dock icke så
långt, ty instinkten sade efter någon tids jakt återstod,
avhålla sig från att besöka dessa farliga ställen.

18) En annan ganska märkligt sätt att få tag i skogsfåglar var

Fånga. Var man alltid två i sällskap, en som bar rådvadsblosset och en som hade till uppgift att skjuta. I skymningen begav man sig vanligtvis ut i skogen för att ~~att~~ fånga var gäddarna slogo ned, i vilka träd de togo nattläger. Därefter drog man sig därifrån och lät fågeln sitta i fred. Oftast voro dessa flera i samma sällskap, antingen sittande i ett och samma träd eller också i omgivande sådana. Man gick försiktigt fram mellan träden, underkände så mycket prassel som möjligt. Bäst var ^{att} man höll sig någorlunda i sällskap. Ofta kom skytten före och blosshållaren efter. Den förre kunde nu vid stenet från blossen sedan på ganska gott avstånd observera fåglarna, där dessa sitta meligsenarna. Blosshållaren stannade och rörde något på blosset för att ytterligare förvilla dessa. Därvid hade jägaren att skjuta, först den minsta fågeln sedan den i tur och ordning. Djuren voro nämligen så förbländade av det starka skenet att de icke komma för att flyga därifrån. Man förstår därför att i de trakter, där god tillgång på gäddor fanns var detta jäkligt synnerligt utmärkt då det gånge att komma mycket villesåd. Men det är icke

att förvåna att fjäders så småningom, då det var riklig
tillgång på dylika jägare, blev helt och hållet utrotad. För en del år
sedan hade man i en del församlingar i Piteå Görge härad gäle
så illa åt villetsådes, att lönstygelsen fönn skäligt att efter veder-
börligt tillstånd förbjuda jakten därstädes, utom å rovdjur, för en tid
av fem år. Hett skajula för lock. Tar en fågelstycke, som gärna
beagnades i vissa delar av Görge. En del jägare vore icke så slimgda
i att hämma oss fåglarna. Om huru därvid tillgick, anmärkstades och
även i från vissa delar av Görge har man från söker trälla beskri-
ning från mediet av 1800-talet. När osskullen är uppstöt och
springrad av fågelhund, och sedan jägaren dröjt en stund lockar
han endast några gånger, tills han får höra hönan svara, så att han vet
var hon sitter. Mellan hönan och den jägare, som skall locka, utsätts
då fyra stycken stickmät uti en linje. Därvid bör litet väl all möjlig
tysthet iakttagas, att icke hönan skrämmas och flyttas. Då näten
äro utstända, går jägaren omkring 100 steg tillbaka från dessa
och börjar locka. Hönan, som nästan alltid löper nedåt marken,
söker antingen icke svasas eller länge svasas från samma punkt,

Kan jägaren vara säker på att hon fastnat i nätet. Hon uttages försiktigt
 och instänges i en sorts bur, förfärdigad av hasselspån, inbomrad i en
 tunn brädbotten och upphädd igen botten där efter upptages tre av näten
 och uppställes så att de med det, uti vilket honan fångades, utgöra en
 fyrkant. Inredelpunkten av denna fyrkant ställes basen med honan
 och jägaren anlänar sig på något avstånd från näten och sätter sig
 död. Det dröjer seden vanligen icke länge innan honan börjar
 locka, och om jägaren har tålmod upphör hon icke därmed för en
 alla ungarna fastnat i näten. När hela bruten på detta sätt kommit
 i jägarens hand, stänges honan och ett par av ungarna, på det jägaren
 må tillförsäkra sig om en bruten i samma trakt under ett kommande
 år. Vidare brukade man i denna trakt fånga strögsfågel, framför
 allt orre, medelst snara. Man hade ävenledes fördom brukat
 kruskytte på orre under spet. Det gällde då för jägaren att taga
 reda på den plats, där fåglarna under lek-tiden brukade hålla till.
 Sedan tillsedde han en koja av grön- eller enris på samma sätt, som
 den först beskrifna, då det gällde skjutning för budor. Tille
 man göra sig mycket besvär brukade man övertäcka kojor

med fing och finger visade att den hade samma utseende som marken
dock så att löpning observation- och skjuthål från olika sidor
förefunnas. Icke sällan grävde man ett hål i jorden, så att
jägaren kunde stå rätt där nere utan att böja på något nämnvärt
sätt behövd avstöka från den närmaste omgivningen. Täl
ombodad ställde sig därefter jägaren i denna. Detta målte ske
mycket tidigt på morgonen så att jägaren kom före fåglarna, som
i alla ~~första~~ geyningen anlände. Fåra bäst var att placera sig
där på kanten. Den första orren som kom var i regel den som
spelade. Talmanhet kallades han "speorren". Denne måste
manakta sig för att skjuta, ty då inträffade lätt
att hela sällskapet flög sin väg, och man befann sig ensam,
utan att de återkomma. En efter en, som de kommo och togo
plats i närheten av den, som spelade kunde man emellertid
skjuta på dem. Täl fössuorna de för en stund, men kommo
snart åter igen förutsatt att man blev stilla i sin koja.

22 Sprang jägaren ut för att hämta någon av de skjutna fåglarna
eller också i annat ärende, hände det lätt, att skyttet blev

förstast och inga flera fåglar stode att anträffa!

Men det var av de göringar som berättas om mycket av detta, om fågeljakt, och de sade ja nu är här inte mycket att jäga efter i min ungdom och den ene var född på 1830 talet, och den andre var född på 1870 talet, och så sade gemensamt men våra fäder talade om att där var ändå mer vitt i deras ungdom. Och det var nog berättligt!

Sjöfågel Gräsänder eller domningar hölls sig i sjöar, och vid ömymningar, i rinnande vatten som ej vinter tid frös och blev isbelagt, innan sjöarna blevo genom ^{kanalisering} ~~kanalisering~~ vid stränderna torrlagda, innan hade sjöfåglaorna vid strandkanterna i Säv och vass sina häckplatser, men vid torrläggning tog sjöfåglaorna och flyttade till andra lämpliga platser, jag minns innan Ballingslövs Sjöns och Fingarsjöns kanalisering blev utförd det stora arbetet började 1893 det tog en tid av 7 år innan det innan kanaliseringen var verkställd, och innan var det ett härligt fågelliv i de vass och Sävstränder, den 12 ~~juni~~ ^{juli} var ånderna lottiga klockan 12 på natten till nämnda dag då börjades

Det att knalla skott i alla vattendrag, de yngre de skjöt kallades ättlingar, då var det godt om sjöfågel. Men här på orten var det då de voro loutliga som de skjöt nämnda fågel, och nu var här ju godt om ånder, de hade också god vetenskap om de kullar som var i ortens vattendrag så sköt de undan de kullarna, och så höll en del sig undan till andra mera skyddade platser, och på hösten och på vintern, sköt de en och annan and, men de höll dem för att vara förre och onagra.

Provågel Duvhöken var en hatad fågel en fara för höns flocken den höll de mycket efter, Duvhöken höll sig mycket i skogarna, men på vår kom han fram till bondgårdar, var då en hönsflock lite ifrån gården ute ibland buskar då påtsade höken över flocken högt upp i luften och i ett ögonblick glidflykt ned på en höna, var tuppen med gav hon alarm, och det var förmodat att tuppen var räddad flocken att husonor, var kommit ut och komma rädda sin hönsflock.

Fiskhöken, den trækker sig vid vattendrag, men har sin boplats i skogarna i höga träd en stor bote. Där seder han sitt bo.

Det är en snabb fiskare ^{är} fiskare på färger an slushöken
men något större, Det var ett bo i en hög bote i Anders-
Bondessons Strog, och i denna bote var inga grenar närmast
stammen uppi, vi var två och högg en trädangla med några
grenar på satte den utmed bokens stam jag stödde ranglan
och den andre behållade upp, så han kom upp till bokens grenar, och
till boet och det var ett bo av väl lagda botegrenar, och det var
över 2 alnar i bredd, och i detta bo var fickben efter stora
gläddor, och ben efter karringar, han krastade med en hel hög.
Där var tre stora botar som stod på ett kort avstånd från
varandra, de tre botsarna höjgs med efter 1929, där blev
25 meter ved i varje bote, summa 75 m prima boteved.
Korv fåglar råknades kråkan, hon tog fågelägg och småfåglar
där var skottrengar på kråkor, men nu ligger de ut gift för
nämnda djur, men andra fåglar har kommit åt giftet och dött av det,
eller katter som strövat i skogen har kommit åt döda kråkor
och ätit av dem och dött, ett hemman i skogen omfärdade att deras
25 katter har slött, har kommit åt kråkegift och ätit och dött.

I mass månad var kråkan åter, men någon jakt på dem för matnyttigheten var om inte stor, inte vore de lätta att komma åt att skjuta, på varen kom de i hela flockar och höll sig vid gödselhögar, men kom man med ett gevär, var de på flykt hela flocken.

Rättor Landets stora råttor äter upp för millioner för åren, men genom teknik och vetenskap har de kommit till ett gott resultat genom senare års giftmedel, de har organiserat utläggning i alla kvarter i varje hus läggs de ut, och det har varit en godt resultat mot råttplägan. Deglade av gift i små kakor kunde ju visst laga död på några rättor på en plats, varit lugnt på en plats en tid; men sedan kommer de sedan när det blivit lugnt! Rättfällor vore ganska primitiva, den bästa fällan var kratten, men det skulle inte föstras som huskat i bondgårdarna där hade de flera krattor, de fick mjölk i krattarna, när de mjölkade, sedan lingo de föda sig själv och där var gott fällområde i foderhusen, där var gott om olika rättor och möss, en husman hade en kratt och den

blev väl omvårdad, och så om vintern låg han vid braskugnen, och barnen hade bundit ett rött sidenband om halsen, och sedan var han för fin att taga möss och råttor, nej då tog han ut i skogen och lurade på småfåglar. En ruttfälla av grov stälfjäder fäst vid en brädbit med lockbete, där råtten skulle göra vidare, de fällor voro nog bra, en och två rätter de taga, men sedan åktade de sig nog, sedan var där stora stälbrädfällor i burar, där var ett inlopp lockbete i fällan, råtten kom in genom en länna som faller igen, och finner sig rätter till sätta så kom fler råttor framman in och där kom ett hel cirkus i fällan, så om morgonen kom ägaren till fällan ha flera stora råttor, så ficks de taga fällan till ett vattendrag och stoppa hela sällskapet och dränka dem!

Ekorren - den lille skogs gymnasten som hoppar från träd till träd, under krigsåren, mest under det första världskriget höll de ~~stent~~ på att utrota ekorren, det var för skimmeln, men (27) ekorren kött är fint och gott i smaken, de är ju en vegetarian på hösten när nötterna är mogna då är ekorren feta och fet.

Men nu har ekossen förskräts här är gott om dem om det är de
vackraste av skogens smådjur, så vackert när han graciöst sitter
på bakken, och håller en framkatt, eller nöter med frambenen, men
han har en fiende, som han räknar med, och det är skogsmården
han är i störlek med en halvstor katt, men smärtsam i väntan, utseendet
är som en större ekossen, när mårdén får uppgå en ekasse så förföljer
han honom till han får fatt på honom, han uttröttar honom, han
hoppas från träd till träd, här har inte varit gott om mården men
på de senare åren har de skjutit några uppe i Västertafta och
i Tynaberga skogar har de sett mård skinner är i högt pris.
och därigenom är mården på ~~avskrämming~~ avskrämmings
jaktmark. För några tatal är tillbaka var inte jaktmarkerna
så begränsade, visst var det bebyggelsen i skogarna tognarna
som till en del hade uppsyn om jakt och bärlockning, men deras
husbänder var också revisorer över dem både på jakt och bär-
lockning, och varje skogs ägare som var jägare tog nog sin
del men orts befolkningen kunde också gå obekindat i skogen
på jakt och då togs ej så noga beräkning på olika skogsskifte

Men så kom folk från städerna, och bydde in sig i bondgårdarna, och av dem kunde vara de som voro intresserade av jakt, och som dessa bodde ju bara på sommarmånaderna, så ärendessade de jaktmarker av skogsägarna, och sedan närde reste hem igen, så kom de sedan upp upp på jakt, allt efter som jakttiden på olika viltstråk, då blev jakten förbjuden för andra än de som hade ärendet på jaktmarkerna. Ej ens skogsägaren de aröblerat jakten av, fick jag på sina ägor.

Jakttid: jakttiderna på vilt har varit längre tid på en del vilt men genom olika förhållanden och stränga vintrar så var vissa djur som gick omstyr, såsom rådjur i ongen snö och stränga vintrar. Senare tider, har djurskyddsföreningar, och senare tiders jaktvård värdet och ömsat sig mycket för skogsviltens bestånd, såsom fågelfaunan, särskilt Gårdsfåglarna har det svårt i snörika vintrar, de som äro så skygga, men under sådana förhållanden, att de inte kunde ^(komma) genom den djupa snön fram till något ätbart på marken, kom de från till gårdarna, om där var något att komma åt såsom grönbär som stod ute, och då tog hjälpsamhet och gjorde sitt till

Snön skufflades fläckvis av den ^{små} under ^{uppsjuktande} uppsjuktande vinterregen
stod där fick fåglarna lite föda också körde de ut hä och lade i
skogarna, till de svältande skrygga rådjuren, det blev en hjälp till den
överlevande stammen, det var en stående seger vid jakt ung djuren
av rådjuren skulle stonas, men där var många fjurskytt, som
tog villt utan försyn, och även under den fridlysta tiden.

Jaktens betydelse. Var i äldre tid en hjälp i försörjningsförhållande
för en fattig torpare, som var i trydsamma förhållande, hade han
giss den skulle han sparas till jul, och som jägare hade han sin
bässa laddad, och den hängde på väggen, och han kom ut en kall
morgon, och såg utöver den snöiga marken ett eller två rådjur,
då vaknade det gamla göngarnaturen, och jägare instinkten, och
den goda steken, som han hade inom säckhåll där blev mat för
en hungrig familj, och in efter sitt gevär det var en mynnings-
stundom en dubbelbässa, en god skytt kunde då skjuta två
rådjur, torpet låg ensam i skogen skottet kunde nog
trösa till närmaste granne, men vem var det som sköt, om den
fick något blev frågan! Och även en småbonde kunde skjuta ett

rådjur och taga det med till Hässelholm, och sälja en stor råbock, och fick en 10 kr det var många pengar på den tiden för 30 år sedan polisen frågade gärna var han skjutit den? Det var på minna ägor. Sade småbrukaren, men rågångarna kunde många gånger över-
skridas, det talades ju inte gärna om.

Rävfuruspremier vore inte höga. de hade en tid premier på räv, men det var inte mycket men skinnen vore i pris, men så var det godt om räv, så sänktes prisen på skinnen så miste de lusten på att skjuta räv, så förrökades rävsammen, så höjdes skott-
prängar på räv.

Tjuvstygge har florerat ända sedan här blev bebodda trakter. Skogvaktaren på Vanås hade sagt en gång, när han blivit till-
frågad, om där tjuvstog på Vanås vidlyftiga skogsmarker? det var ju rika skogar, ja dumma vore de av godset, arendatorer, om de inte lite höll efter reitler. En självrägnande bonde som hade en stor gård, som gränsade till Vanås ägor, när de grevige hade storpakt, och drev en bonst mot den själv-
ägande bondens skogsmarker, då hade bonden satt ⁴jägare av sitt folk

J. gränsens märket på sina ägar då kom där en del villor in på hans ägar, de gick undan för dreven då följde nämnde bonde många vackra rådjur, som bonden sade - träs blir mycket med brödet att lägga i grytan när greven har jagat.

Mystiken levde bland de gamle jägarna: En sikstig jägare lät inte vilken människa som helst taga fatt sin bössa: Där vilade den gamla folktron, att där var personer som kunde taga bort kraften av bössan, så han kunde inte döda villor. Därför var där gamla jägare, som ägde mystiska krafter, så de kunde ställa djuren på en märkt plats. En bonde i Bälinge var i besittning av en magisk kraft, en kväll gick han ut på "vacksten"-platsen där de högg veden, där såg han en trä telycka i marken, och sade om 15 minuter kommer här en råbock, han springer på Eskutorpa backar, på minuten ^{och} här han, sade jägaren, och han stod med gevär och passade, och sköt en stor råbock också ~~och så~~. De kallade nämnde bonde Pyss Eliassen, han blev sedan bonde i Högby en storr jägare var han det var han omtalad där också, och det mystiska följde honom där också, det var många bössor de gamle jägarna hade.

En gammal jägare sköt aldrig en kott med sitt jaktgevär av den
anledningen, att geväret måste sin besatt av döden, beroendet att en kott
var seglivad och skulle han skjutas bort, så var det en stor genant
för en styv jägare, för var många skickliga bössmeder i Göringe.
Bäst till under smärghornfejden låsa en hel mängd bra blivit tillverkade
i Glimåkra och Eskeneds socknar av de borsatta smeder. Planer
verket har ända in i senare tider levat kvar. Dem måste kända
bössesmeder i Göringe under första århundradet var den s.k.
"Blissjässen". Hans namn var Jöns Bengtsson och han avled i sin
hem vid Gyllsbocka under början av 1900-talet. Där hade han en
en liten smedja, för han var känd inte allena för de vackra bössor,
som han tillverkade, utan även för de långskjutande säderna. Då
man började med dubbbössor förfärdigades även dylika.
Bliss-jässen hade ävenledes en en bror som var bosatt i Essebocka.
Hans namn var Olof Bengtsson. Ävenledes denne var känd
som en duktig bössesmed. Alla sådana bössor utgingo från
ifrågasättande smeders verkstäder kallades med en gemensamt
namn "Blissingarna". I Finja var en bössmed som ändrade

om gamla mynningsladdare, till bakladdare och gjorde ett fint
arbete, men den smeden är ur tiden, för en mansålder var en
bössesmed i Hällefåla, Pärke socken, vid namn Per Hansson,
som var en berömd bössesmed. Nu är bössfäbrikationen helt och
helt utdöd i dessa trakter. För en del år sedan fanns en staka
småpistolar- de kallade puffertar. de var mynningsladdare, med
matmpipor. de kallades snapphanare puffertar.

De gamle jöngarjägarna voro skärstar och säkra sådana, en
jöngpojke fick ett gevär såfort han kunde brandtera det, först
fick de lära att skjuta på "blek" det var skjuta till måls, sedan
fick de gå med fadern på jakt. de höll styr på att de skulle
få ett säkert skott på vad de skulle skjuta på, och lära att
skjuta på flykten. Så många gamle jägare stod över nyare
tidens de som de kallade brässelbärare, med fina fabriksbössor,
stodo tillbaka för de gamle jägarna med sina gamla sovel
jäm som de kallade sina bössor som de medtagt många
otatiga skogens vill,